

Anonymizovaná verze

Překlad

C-421/23 – 1

Věc C-421/23.

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum podání:

10. července 2023

Předkládající soud:

Cour d'appel de Liège (Belgie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

25. května 2023

Navrhovatel:

Ministère public

Vedlejší účastník řízení:

Office national de Sécurité sociale (ONSS)

Odpůrce:

EX

[omissis]

Cour d'appel de Liège (odvolací soud v Lutychu, Belgie)

Rozsudek

vydaný ŠESTÝM trestním senátem

VE VĚCI:

LE MINISTÈRE PUBLIC (STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, Belgie)

A

ONSS [Národní úřad sociálního zabezpečení, Belgie] [omissis]

- vedlejší a dobrovolný účastník řízení

[omissis]

PROTI:

[EX], [omissis] portugalský státní příslušník, bez známé adresy v Belgii, který měl bydliště v [omissis] Barcelos (PORTUGALSKO), prohlašuje, že v současné době má bydliště v [omissis] v 4490 POVOA DE VARZIM (PORTUGALSKO),

- odpůrce,

přítomen zástupce: LAMBERT Steve, avocat, BRUSEL.

Obžalovaný z:

[OMISSIS]

- A. [OMISSIS]. [Bod obžaloby, kterého se odvolání netýká]
- B. [OMISSIS]. [Bod obžaloby, kterého se odvolání netýká]
- C. **Neplacení příspěvků na sociální zabezpečení po odmítnutí nahlášení**

V postavení zaměstnavatele nebo zprostředkovatele:

[OMISSIS]

Zaplacení nižších příspěvků, než kolik je povinen zaplatit, nebo nezaplacení příspěvků v důsledku opomenutí nebo odmítnutí podání hlášení nebo poskytnutí informací uvedených v bodě 2 či úkonu uvedeného v člancích 232 a 235.

V období mezi 31. 12. 2012 a 31. 1. 2018 jakožto zaměstnavatel nebo zprostředkovatel nezaplatil příspěvky dlužné z důvodu zaměstnávání pracovníků, kteří ve skutečnosti na belgickém území pracovali pro desátého a jedenáctého žalovaného, tj. 640 pracovníků podvodně vyslaných z Portugalska do Belgie.

[OMISSIS]

- D. [OMISSIS]. [Bod obžaloby, kterého se odvolání netýká]
- E. **Trestný čin podvodu v oblasti sociálního zabezpečení**

[OMISSIS]

V projednávané věci [OMISSIS]

[OMISSIS]

- používání falešných formulářů pro vyslání a dohod o vyslání pracovníků k podvodnému vyslání pracovníků ze společností, aby se zdálo, že vyslání pracovníků je zákonné, a falešných faktur k zakrytí podvodné povahy vyslání;

[OMISSIS]

F. [OMISSIS] [Bod obžaloby, kterého se odvolání netýká]

G. [OMISSIS] [Bod obžaloby, kterého se odvolání netýká]

H. Legalizace výnosů z trestné činnosti (související)

[OMISSIS]

Přeměna nebo převod věcí uvedených v čl. 42 bodě 3 trestního zákoníku s cílem utajit nebo zastřít jejich nezákonný původ nebo pomoci osobě zapojené do páčání trestného činu, ze kterého tyto věci pocházejí, vyhnout se právním důsledkům svých činů.

Utajení nebo zastření povahy, původu, umístění, pohybu nebo vlastnictví věcí uvedených v čl. 42 bodě 3 trestního zákoníku nebo nakládání s těmito věcmi, ačkoli znal nebo měl znát jejich původ.

S ohledem na rozsudek, vydaný dne **10. listopadu 2021** (věc č. 989) soudem prvního stupně v **NAMURU**, oddělení **NAMUR**, který:

V TRESTNĚPRÁVNÍM ŘÍZENÍ:

PROHLAŠUJE body obžaloby A, B, C, D.1, D.2, D.3, E, F, G.1 a H za prokázané tak, jak byly uvedeny;

ODSUZUJE obžalovaného:

- k trestu **4 let odnětí svobody** a k **peněžitému trestu** ve výši **100 000 eur** krát šest, tudíž **600 000 eur**, nebo k náhradnímu trestu tří měsíců odnětí svobody s **odkladem** na **5 let** za polovinu trestu odnětí svobody a peněžitého trestu;
- [OMISSIS] [Vedlejší tresty, pro předběžné otázky nepodstatné]

NAŘIZUJE:

- **propadnutí** částky ve výši 15 461 997,38 eura.

Rozhoduje, že tato částka bude přiznána úřadu ONSS.

– [OMISSIS] [Další propadnutí věci, pro předběžné otázky nepodstatné]

V ADHEZNÍM OBČANSKOPRÁVNÍM ŘÍZENÍ:

[OMISSIS]

Občanskoprávní nárok ONSS v rámci trestního řízení je přípustný a opodstatněný, pokud jde o částku v předběžné výši 15 978 913,72 eur.

[OMISSIS]

[OMISSIS]

PO PROJEDNÁNÍ:

1. Řízení.

Odvolání odpůrce [EX] a státního zastupitelství proti tomuto odpůrci jsou přípustná, neboť byla podána v zákonné formě a lhůtě.

Odpůrce odmítá vinu v bodech obžaloby C, E a H, výměru trestu a uložený trest v adhezním řízení.

Veřejná žaloba kritizuje výši uloženého trestu.

2. Projednání.

Skutkový stav

Soud v prvním stupni dokonale popsal kontext:

Soudu postačí připomenout, že odpůrce byl usvědčen, že prostřednictvím belgických, portugalských, anglických a lucemburských společností zaměstnával na území Belgického království v odvětví stavebnictví 650 pracovníků portugalské státní příslušnosti.

Vzhledem k tomu, že soud má rozhodnout pouze o námitkách týkajících se bodů obžaloby C (nezaplacení příspěvků na sociální zabezpečení), E (trestný čin ve věcech sociálního zabezpečení) a H (legalizace výnosů z trestné činnosti), konstatuje, že portugalské pracovníky byli na belgické území vysláni v letech 2011–2017 na základě falešných potvrzení A1, aby v Belgii pracovali na stavbách.

Soud v prvním stupni shledal, že potvrzení A1 a dohody o vyslání – jichž se týkají body obžaloby D1 a D2, které v této věci soudu předány nebyly – jsou falešné.

O osvědčení o vyslání se totiž musí žádat u portugalských orgánů sociálního zabezpečení, které je také musí vydat, má-li být pracovníkům jimi dotčeným umožněno, aby i nadále podléhali sociálnímu zabezpečení země původu.

Navíc, aby bylo možné vyslání do jiného členského státu Evropské unie, je nutné, aby zaměstnavatel ve státě, kde je usazen, vykonával podstatnou činnost a maximální doba vyslání je 24 měsíců.

K věci samé

Odpůrce jako první důvod uvádí, že vyjádří-li příslušná instituce přijímajícího členského státu pochybnosti o správnosti skutečností, z nichž vychází potvrzení A1, je na příslušném orgánu sociálního zabezpečení členského státu, který tato potvrzení vydal, aby posoudil jeho opodstatněnost.

Je nesporné, že dokud není potvrzení A1 zrušeno nebo prohlášeno za neplatné, musí příslušná instituce členského státu, v němž pracovník vykonává práci, vzít v úvahu, že tento pracovník již podléhá právním předpisům sociálního zabezpečení členského státu, v němž je podnik, který jej zaměstnává, usazen, a v důsledku toho nemůže tato instituce podřídit dotčeného pracovníka svému režimu sociálního zabezpečení¹.

Soudní dvůr Evropské unie připomíná, že ze zásady loajální spolupráce vyplývá, že každá instituce členského státu musí řádně posoudit použití vlastního systému sociálního zabezpečení. Z této zásady rovněž plyne, že instituce ostatních členských států mohou oprávněně očekávat, že instituce dotčeného členského státu této povinnosti dostojí².

Je proto věcí příslušné instituce členského státu, která potvrzení A1 vydala, aby přehodnotila opodstatněnost jeho vydání a případně toto potvrzení zrušila, pokud má příslušná instituce členského státu, v němž pracovník vykonává práci, pochybnosti o správnosti skutečností, z nichž vychází uvedené potvrzení, a tudíž i o údajích v něm uvedených, zejména proto, že neodpovídají požadavkům čl. 14 bodu 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 (nyní nařízení 883/2004)³.

Článek 5 nařízení č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, zní:

1. Dokumenty vydané institucí členského státu prokazující postavení osoby pro účely základního nařízení a prováděcího nařízení, jakož i podpůrné doklady, na

¹ Rozsudek ze dne 27. dubna 2017, A-Rosa Flussschiff (C- 620/15, EU:C:2017:309, bod 43 a citovaná judikatura).

² Obdobně viz rozsudek ze dne 3. března 2016, Komise v. Malta (C- 12/14, EU:C:2016:135, bod 37).

³ Rozsudek ze dne 6. února 2018, Altun a další (C- 359/16, EU:C:2018:63, bod 43).

základě kterých byly dokumenty vydány, uzná instituce jiného členského státu, pokud nebyly zrušeny nebo prohlášeny za neplatné členským státem, který je vydal.

2. V případě pochybnosti o platnosti dokumentu nebo správnosti skutečností, které jsou podkladem pro údaje v něm uvedené, instituce členského státu, která obdrží dokument, se obrátí na instituci, jež dokument vydala, se žádostí o nezbytná vyjasnění a popřípadě o zrušení uvedeného dokumentu. Instituce, která dokument vydala, znovu zváží důvody pro vydání dokumentu a případně tento dokument stáhne.

Tímto potvrzením příslušná instituce členského státu, v němž je usazen podnik, který zaměstnává dotčené pracovníky, prohlásí, že její režim sociálního zabezpečení zůstává použitelný na tyto pracovníky. Jak již bylo řečeno, z důvodu zásady, podle níž pracovníci musí být účastni pouze na jednom režimu sociálního zabezpečení, toto potvrzení nezbytně s sebou nese, že režim jiného členského státu nemůže být použit⁴.

V projednávaném případě žádné potvrzení A1 portugalské orgány sociálního zabezpečení nevydaly, neboť soud prvního stupně prokázal, že tato potvrzení byla falešná.

Odpůrce však tvrdí, že nasvědčuje-li něco tomu, že došlo k podvodu, což je domněnka, která se vztahuje na situaci falešných potvrzení A1, která nevydal orgán příslušný k jejich vydávání, musí i tak dojít k dialogu a dohadovacímu řízení. Tento postup by byl nezbytným předpokladem pro určení toho, zda jsou splněny podmínky existence podvodu.

Při přezkumu tohoto důvodu soud nejprve připomene, že nařízení č. 987/2009 kodifikovalo judikaturu Soudního dvora tak, že zakotvilo závaznost potvrzení A1 a výlučnou pravomoc instituce, která jej vydá, posoudit platnost uvedeného potvrzení, a výslovně tento postup převzalo jakožto prostředek k vyřešení sporů týkajících se jak správnosti dokumentů vystavených příslušnou institucí členského státu, tak určení právních předpisů použitelných na dotčeného pracovníka⁵.

Tyto úvahy nicméně nesmí mít za následek, že by se strany sporu mohly podvodně nebo zneužívajícím způsobem dovolávat unijních norem.

Zásada zákazu podvodů a zneužití práva totiž vyjadřuje obecnou zásadu unijního práva, jež je pro subjekty práva závazná. Použití unijní právní úpravy proto nemůže být rozšířeno až do té míry, že by zahrnovalo i úkony prováděné s cílem

⁴ Rozsudek ze dne 26. ledna Herbosch Kiere (C- 2/05, EU:C:2006:69, bod 21) a rozsudek ze dne 27. dubna 2017 A-Rosa Flussschiff (C- 620/15, EU:C:2017:309, bod 38).

⁵ Rozsudek ze dne 27. dubna 2017, A-Rosa Flussschiff (C- 620/15, EU:C:2017:309, bod 59).

získat podvodně nebo zneužívajícím způsobem výhody stanovené unijním právem⁶.

Soud navíc konstatuje, že právě v kontextu podezření z podvodu má přitom použití postupu dialogu a dohodovacího řízení před tím, než příslušné orgány hostitelského členského státu s konečnou platností konstatují, že došlo k podvodu, mimořádný význam, jelikož tento postup umožňuje příslušné instituci vydávajícího členského státu a příslušné instituci hostitelského členského státu zahájit dialog a úzce spolupracovat, aby na základě vyšetřovacích pravomocí, které mají podle práva svého státu, ověřily a shromáždily všechny relevantní skutkové nebo právní poznatky, které mohou rozptýlit, anebo naopak potvrdit pochybnosti příslušné instituce hostitelského členského státu o okolnostech vydání potvrzení A1, která byla v projednávaném případě považována za falešná⁷.

Soudní dvůr Evropské unie tvrdí, že tento postup je nezbytným předpokladem pro určení toho, zda jsou splněny podmínky existence podvodu, a tudíž i pro to, aby mohly být vyvozeny všechny užitečné důsledky, pokud jde o platnost dotčených potvrzení A1 a právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení vztahující se na dotčené pracovníky⁸.

Soudní dvůr Evropské unie, jak se zdá, bere v úvahu, že riziko porušení zásady použití právních předpisů jediného členského státu a dvojích příspěvků a riziko ohrožení dialogu a dohodovacího řízení založených na loajální spolupráci mezi příslušnými institucemi členských států mají za následek, že dialog a dohodovací řízení představují nezbytný předpoklad.

Ačkoli v projednávaném případě soud prvního stupně prokázal a potvrdil konkrétní indicie naznačující existenci podvodu, je také třeba zdůraznit, že příspěvky na sociální zabezpečení byly do portugalského systému sociálního zabezpečení skutečně zaplacený, přičemž soud není informován o důvodech, které by tyto platby odůvodňovaly ve chvíli, kdy jak veřejná žaloba, tak vedlejší účastník tvrdí, že dotčené společnosti v Portugalsku nikdy žádnou činnost nevykonávaly.

Tato skutečnost ostatně může mít vliv na případná propadnutí, která by byla nařízena, pokud by soud body obžaloby, o nichž má rozhodnout, potvrdil.

Za těchto okolností se soud domnívá, že Soudnímu dvoru Evropské unie musí položit předběžné otázky uvedené ve výroku tohoto rozsudku.

⁶ Viz rozsudek ze dne 5. července 2007, Kofoed (C- 321/05, EU:C:2007:408, bod 38) a rozsudek ze dne 22. listopadu 2017 Cussens a další (C- 251/16, EU:C:2017:881, bod 27).

⁷ Rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines (C- 370/17 a C- 37/18, EU:C:2020:260, bod 66);

⁸ Rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines (C- 370/17 a C- 37/18, EU:C:2020:260, bod 71);

Z TĚCHTO DŮVODŮ,

[OMISSIS]

Soud

před rozhodnutím ve věci samé rozhodl, že je namístě položit Soudnímu dvoru Evropské unie následující předběžné otázky:

1. Musí se nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení vykládat tak, že se použije i v případě, že bylo rozhodnuto, aniž by strany řízení v tomto ohledu vznesly námitky, že na jedné straně jsou vydaná potvrzení A1 podle soudních orgánů přijímajícího členského státu falešná, a na druhé straně povinná vyšetřování provedená soudními orgány tohoto přijímajícího členského státu patrně dokládají, že sporná potvrzení nebyla vydána příslušným orgánem vydávajícího členského státu, a to přesto, že obdržel příspěvky na sociální zabezpečení?
2. V případě kladné odpovědi, jsou dialog a dohodovací řízení stanovené v čl. 76 odst. 6 nařízení č. 883/2004⁹ (který přejímá postup uvedený v čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71) nezbytným předpokladem pro účely rozhodnutí o tom, zda byly splněny podmínky pro existenci podvodu?
3. V případě kladné odpovědi na obě otázky, mohou orgány státu, kde zaměstnanci činnost vykonávali, na základě zásady zákazu podvodů a zneužití práva, která představuje obecnou zásadu unijního práva, jejíž dodržování je pro právní subjekty závazné, nezohlednit dotčená potvrzení A1, v to i v případě absence použití dialogu dohodovacího řízení při podezření na podvod, za předpokladu, že skutečnosti, které jim byly předloženy k posouzení, umožňují konstatovat, že tato potvrzení vznikla po jednání považovaném soudním orgánem přijímajícího státu za podvodné jednání zaměstnavatele?

Vyhrazuje si rozhodnutí ve zbývajících částech a projednávání věci odročuje *sine die*.

[OMISSIS]

Takto vyhlášeno [OMISSIS] dne **25. května 2023** [OMISSIS] [Podpisy a oficiální formulace]

⁹ [omissis]. [Poznámka byla doplněna v závorce do samotné otázky.]